

Визначення справедливої вартості методом теперішньої вартості

Плікус І.Й.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Сумського державного університету

Ганус І.С.

бакалавр
Сумського державного університету

Новак К.С.

бакалавр
Сумського державного університету

Стаття присвячена актуальним питанням визначення справедливої вартості та дисконтування. Обґрунтовано доцільність визначення справедливої вартості методом теперішньої вартості. Досліджено сутність справедливої та теперішньої вартості з точки зору міжнародних стандартів фінансової звітності та стандартів оцінки. Запропоновано схеми обліку фінансових активів та фінансових зобов'язань і застосування дисконтування.

Ключові слова: справедлива вартість, теперішня вартість, дисконтування, ставка дисконтування, фінансові активи, фінансові зобов'язання.

Пликус И.И., Ганус И.С., Новак К.С. ОПРЕДЕЛЕНИЕ СПРАВЕДЛИВОЙ СТОИМОСТИ МЕТОДОМ ПРИВЕДЕННОЙ СТОИМОСТИ

Статья посвящена актуальным вопросам определения справедливой стоимости и дисконтирования. Обоснована целесообразность определения справедливой стоимости методом приведенной стоимости. Исследована сущность справедливой и приведенной стоимости с точки зрения международных стандартов финансовой отчетности и стандартов оценки. Предложены схемы учета финансовых активов и финансовых обязательств и применения дисконтирования.

Ключевые слова: справедливая стоимость, приведенная стоимость, дисконтирование, ставка дисконтирования, финансовые активы, финансовые обязательства.

Plikus I.Y., Ganus I.S., Novak K.S. THE DETERMINATION OF FAIR VALUE BY THE METHOD OF PRESENT VALUE

The article is devoted to topical issues of determining fair value and discounting. The article justifies the expediency of determining fair value by the method of present value. The essence of fair and present value in terms of international standards of financial reporting and valuation standards is investigated. The schemes of accounting for financial assets and financial liabilities and the use of discounting are proposed.

Keywords: fair value, current value, discounting, discount rate, financial assets, financial liabilities.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні пріоритетним напрямом розвитку оцінки активів і зобов'язань підприємств є концепція справедливої вартості, оскільки ця оцінка найкраще відображає дійсну вартість активів і зобов'язань. Незважаючи на докладний опис концепції справедливої вартості, який наводиться у IFRS 13 «Оцінка за справедливою вартістю», позиції вчених і практиків щодо доцільності її застосування в обліку різних активів і зобов'язань досить суперечливі, тобто використання оцінки за справедливою вартістю, з одного боку, є кроком назустріч інвесторам, а з іншого боку, знижує якість фінансової звіт-

ності через суб'єктивізм під час вибору методів її оцінки, оскільки цей вибір належить до юрисдикції професійних суджень бухгалтера. Варто зазначити, що в міжнародній практиці досить комплексно розроблено цю оцінку, що підтверджує її переваги, але водночас є складнощі в її розумінні, а саме визначенні справедливої вартості методом теперішньої (дисконтованої) вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення справедливої вартості активів і зобов'язань перебувають на стику наукових інтересів бухгалтерів, фінансових аналітиків та професійних оцінювачів. Проблема застосування різних видів вартісних

оцінок, зокрема справедливої вартості у бухгалтерському обліку та фінансовому аналізі, займаються зарубіжні та вітчизняні дослідники, зокрема Й. Бетге, С. Голов, Д. Зак, С. Зубилевич, А. Кінг, Т. Коупленд, В. Ковальов, Ж. Рішар, В. Палій, В. Соколов, Я. Соколов, В. Сопко, Л. Чіжевська, Р. Чамберс.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У працях наведених авторів теоретично обґрунтовано можливості застосування концепції справедливої вартості в бухгалтерському обліку, наведено практичні рекомендації оцінки того чи іншого активу або зобов'язання, має місце дискусійність, а іноді й суперечливість підходів до оцінювання активів і зобов'язань за справедливою вартістю. Такі питання, як готовність українських бухгалтерів до впровадження і використання справедливої вартості, специфіка визначення справедливої вартості методом теперішньої (дисконтованої) вартості в розрізі окремих активів і зобов'язань, оцінка ризиків, пов'язаних з її застосуванням, вибору ставки дисконтування, досі є дискусійними та невирішеними, що обумовлює актуальність теми дослідження, його мету, завдання та структуру.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних аспектів використання теперішньої (дисконтованої) вартості в концепції справедливої вартості для підвищення рівня достовірності фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Провівши науковий аналіз проблем оцінювання активів і зобов'язань за справедливою вартістю методом теперішньої (дисконтованої) вартості, зазначимо таке.

По-перше, у використанні оцінки за справедливою вартістю в бухгалтерському обліку є, з одного боку, противники (так, Ж. Рішар застерігає професійну спільноту: «Використання справедливої вартості може призвести до зміни звітності, до якої Франція, використовуючи переважно принцип історичної вартості, ще не готова» [12]), а з іншого боку, прихильники (так, А. Кінг зазначає, що «справедлива вартість не вирішує достовірного оцінювання бізнесу, проте переходить до використання справедливої вартості в бухгалтерії та оцінці необхідно. Цього потребують сьогоднішні економічні реалії» [13]). Р. Еткін-Девіс відзначає, що «АССА підтримує концепцію справедливої вартості і не вважає, що вона могла стати причиною кредитної кризи. Той факт, що справедлива вартість є єдиним реальним методом

обліку фінансових інструментів (деривативів) і дає змогу відображати їх у балансовому звіті, є достатнім доказом цінності» [14].

По-друге, погляди науковців на використання справедливої вартості в бухгалтерському обліку та на її визначення різняться. Так, Ф. Керімов [5] дає таке визначення: «справедлива вартість – це вартість, яка формується на активному ринку, або у відсутності останнього є ціною аналогічних об'єктів, угоди по яких відбувалися з дотриманням умов обізнаності, незалежності і відсутності примусу її учасників; вартістю, розрахованою за допомогою аргументованих припущень керівництва із застосуванням обґрунтованих методик оцінки» [5]. В. Ковальов [6] зазначає, що справедлива вартість – це характеристика об'єкта, що визначає його порівняльну значимість в потенційних або фактичних обмінних операціях за умов повної інформованості учасників угоди, їх свободи в ухваленні рішення [6]. На думку Г. Кірейцева [7], справедлива вартість не в змозі бути основою облікової оцінки як прийому квантифікації економічного відтворення, тому не може складати основу методології вимірювання фактів господарського життя [7]. С. Мегаєва [8] стверджує, що справедлива вартість – це не вид оцінки, адже вона лише визначає критерії визнання в обліку оцінки окремих видів активів або групи активів господарюючих суб'єктів [8]; справедлива вартість, на її думку, – це бухгалтерська категорія, яка визначає можливість вибору оптимального варіанта оцінки активів організації, що дає змогу найбільш достовірно провести їх грошовий вимір [8]. О. Кірей [9] зазначає, що включення до українських нормативних актів поняття справедливої вартості є типовим слідуванням за модою, та вказує на те, що у «національних стандартах правильніше було б оперувати поняттям ринкової вартості замість справедливої» [9]. Натомість у наукових дослідженнях більшості вчених трактування дефініції «справедлива вартість» збігається з визначенням, закріпленим в IFRS 13. IFRS 13 наголошує на тому, що «справедлива вартість – це ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на основному (або найсприятливішому) ринку на дату оцінки за поточних ринкових умов (тобто вихідна ціна), незалежно від того, чи спостерігається така ціна безпосередньо, чи оцінена за допомогою іншого методу оцінювання» [2]. З визначення справедливої вартості, наведеного у IFRS 13, можна виокремити складові,

що формують схему оцінювання за справедливою вартістю (рис. 1).

Як бачимо з вищенаведеного, за IFRS 13, справедлива вартість відноситься до категорії баз оцінки, спрямованих на відображення цін, що переважають на відкритих спостережуваних ринках, тобто до ринкової вартості.

По-третє, оцінювання за справедливою вартістю також проводять оцінщики. Так, відповідно до Міжнародних стандартів оцінки – МСО (International Valuation Standards – IVS), «справедлива вартість – розрахункова ціна активу або зобов'язання під час його обміну між ідентифікованими інвесторами та зацікавленими сторонами, яка належним чином відображає відповідні інтереси цих сторін» [1], а наведена класифікація баз вартості розкриває сутність поняття «справедлива вартість» так: а) категорія баз оцінки, спрямована на відображення цін, що переважають на відкритих спостережуваних ринках, тут перш за все йдеться про ринкову вартість; б) категорія баз оцінки, пов'язаних з визначенням суб'єктно-специфічних вартостей, тут використовується інвестиційна вартість; в) категорія, пов'язана з моделюванням вартості в обміні, тут використовується справедлива вартість. Тобто у МСО справедлива вартість має визначення ціни, яка визнається справедливою для двох конкретних сторін в угоді, що беруть до уваги відповідні переваги або незручності, які кожна сторона отримує від операції, а для професійної вартісної оцінки справедлива вартість – це вартість в обміні. При цьому,

визначаючи справедливую вартість для цілей бухгалтерського обліку (фінансовій звітності), МСО посилаються на IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості» (IVS 104 Bases of Value, 2017 рік). Поняття справедливої вартості існує також в стандартах оцінки RICS [4]: «справедлива вартість є також і основою вимірювання, необхідною або дозволеною згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності, та її застосування здійснюється відповідно до конкретних додаткових умов, які означають, що зазвичай вона прирівнюється до ринкової вартості». Таким чином, і стандарти RICS, і стандарти МСО зазначають, що ринкова і справедлива вартості відносяться до оціночних категорій, при цьому вони виділяють справедливую вартість для цілей МСФЗ.

По-четверте, важливість використання оцінки за справедливою вартістю підтверджується наявністю згадувань справедливої вартості в Міжнародних стандартах фінансової звітності, в яких зазначено, що «справедлива вартість активу – це сума, за якою можна обміняти актив в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами». У табл. 1 нами згруповано стандарти, що використовують справедливую вартість для оцінювання активів або зобов'язань, при цьому виходили з вимог МСФЗ щодо розкриття інформації про справедливую вартість.

По-п'яте, використання теперішньої вартості пов'язане зі зміною вартості грошей у часі, яка може бути зумовлена інфляційними (або дефляційними) процесами в еко-

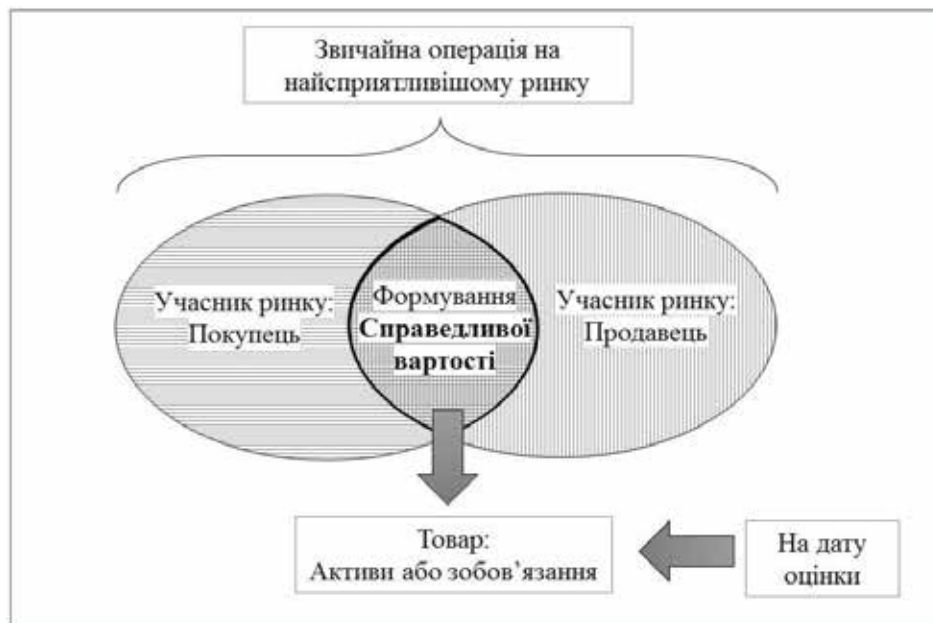


Рис. 1. Схема оцінювання за справедливою вартістю

Джерело: представлено на основі джерел [2; 3; 20]

Таблиця 1

**Стандарти, що використовують справедливу вартість
для оцінювання активів або зобов'язань**

Вид стандарту	МСФЗ
Стандарти, що використовують як справедливу вартість, так і історичну (зазвичай використовують оцінку собівартості за первісним визнанням та оцінку історичної вартості або справедливої вартості на дату балансу)	
15. Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання активу, слід оцінювати за його собівартістю. 31. Після визнання активом об'єкт основних засобів (справедливу вартість якого можна достовірно оцінити) слід обліковувати за переоціненою сумою, яка є його справедливою вартістю на дату переоцінки мінус будь-яка подальша накопичена амортизація та подальші накопичені збитки від зменшення корисності. Переоцінки слід проводити з достатньою регулярністю, щоб балансова вартість суттєво не відрізнялася від тієї, що була б визначена із застосуванням справедливої вартості на кінець звітного періоду. 32. Справедливу вартість землі та будівель, як правило, визначають на основі ринкових свідчень за допомогою експертної оцінки, що, як правило, здійснюють професійні оцінювачі. Справедливою вартістю машин та обладнання є, як правило, їхня ринкова вартість, визначена за допомогою експертної оцінки.	IAS 16 (п. 15, п. 31, п. 32)
24. Нематеріальний актив слід первісно оцінювати за собівартістю. 72. Для своєї облікової політики суб'єкт господарювання вибирає або модель собівартості в параграфі 74, або модель переоцінки в параграфі 75. Якщо облік нематеріального активу здійснюється за моделлю переоцінки, всі інші активи цього класу слід обліковувати за такою самою моделлю, за винятком випадків, коли для цих активів немає активного ринку. 74. Після первісного визнання нематеріальний актив слід відображати за його собівартістю за вирахуванням будь-якої накопиченої амортизації та будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності. 75. Після первісного визнання нематеріальний актив слід відображати за переоціненою сумою, яка є його справедливою вартістю на дату переоцінки, за вирахуванням будь-якої подальшої накопиченої амортизації та будь-яких подальших накопичених збитків від зменшення корисності.	IAS 38 (п. 24, п. 72, п. 74, п. 75)
Стандарти, що віддають перевагу оцінці за справедливою вартістю на дату балансу або вимагають її	
20. Інвестиційну нерухомість слід оцінювати первісно за її собівартістю. Витрати на операцію слід включати до первісної оцінки. 33. Суб'єкту господарювання, що вибирає модель справедливої вартості, після первісного визнання слід оцінювати всю його інвестиційну нерухомість за її справедливою вартістю, за винятком випадків, описаних у параграфі 53. 56. Після початкового визнання суб'єкт господарювання, що вибирає модель собівартості, повинен оцінювати всю свою інвестиційну нерухомість відповідно до вимог МСБО 16, визначених для цієї моделі, за винятком тієї нерухомості, яка відповідає критеріям для її класифікації як такої, що утримується для продажу (або включена до ліквідаційної групи, що класифікована як така, що утримується для продажу) відповідно до МСФЗ 5 «Не поточні активи, утримувані для продажу і припинена діяльність».	IAS 40
Стандарти, що вимагають вимірювання справедливої вартості після первісного визнання та на дату балансу	
58. Наприкінці кожного звітного періоду суб'єкту господарювання слід оцінювати, чи є об'єктивне свідчення того, що корисність фінансового активу або групи фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю, зменшується. Якщо таке свідчення є, суб'єкту господарювання слід застосовувати параграф 63 для визначення суми будь-якого збитку від зменшення корисності.	IAS 39 (п. 39)
5.1.1. Під час первісного визнання фінансового активу або фінансового зобов'язання суб'єкт господарювання оцінює їх за їхньою справедливою вартістю плюс або мінус в разі фінансового активу або фінансового зобов'язання, що оцінюється не за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку, витрати на операцію, які прямо відносяться до придбання або випуску фінансового активу чи фінансового зобов'язання. 5.2.1. Після первісного визнання суб'єкт господарювання оцінює фінансовий актив відповідно до параграфів 4.1.1–4.1.5 за справедливою вартістю або амортизованою собівартістю.	IFRS 9 (п. 5.1.1, п. 5.1.2)
12. Біологічний актив слід оцінювати під час первісного визнання та в кінці кожного звітного періоду за його справедливою вартістю мінус витрати на продаж, за винятком випадку, описаного в параграфі 30, коли справедливу вартість не можна виміряти достовірно.	IAS 41 (п. 12)

Джерело: складено відповідно до джерела [19]

номії (ризик зміни купівельної спроможності грошей), комерційною ненадійністю бізнес-партнерів (наявність ризику невиконання зобов'язання) або наданням підприємцями переваги готівці (схильність до збереження ліквідності) [11; 35]. Використання теперішньої вартості у МСФЗ наведено у табл. 2.

Теперішня вартість використовується для зіставлення майбутніх сум з наявною сумою та визначається дисконтуванням майбутніх грошових потоків. Тобто для оцінювання однієї і тієї ж суми коштів у різні періоди часу застосовується ставка дисконтування. Визначення ставки дисконтування таке: це найскладніше завдання під час дисконтування, яке відноситься до юрисдикції професійного судження бухгалтера, оскільки ставка різна для різних підприємств, операцій і завдань, про що висловлюються багато економістів і практиків, таких як К. Лілюк [16], Н. Рогова [15], О. Терещенко [17], О. Ралко [18]. Як відзначає О. Терещенко, «розрахунок ставки дисконтування є необхідною передумовою застосування методів оцінки інвестиційних проектів, оцінки вартості підприємства та окремих його об'єктів, оцінки цінних паперів <...> питання об'єктивного розрахунку ставки дисконтування не знаходить свого належного висвітлення у вітчизняній науково-практичній літературі» [17]. У табл. 2 ми зазначили сферу застосування дисконтування в МСФЗ. Більш детально розглянемо застосування дисконтування щодо фінансових активів та фінансових зобов'язань. IAS 32 «Фінансові інструменти: подання» [19] наводить визначення фінансових активів і фінансових зобов'язань, а у IAS 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [19] зазначається, що оцінка фінансових інструментів буде розраховуватись за амортизованою собівартістю за допомогою методу ефективної ставки відсотку, адже у бухгалтерському обліку саме цей процес асоціюється з дисконтуванням, при цьому зазначимо, що дисконтування застосовується до довгострокової заборгованості (як дебіторської, так і кредиторської) та має сенс тоді, коли вона є безпроцентною або коли ставка відсотку значно нижче ринкової (в такому разі ще не враховується «втрачена вигода» від використання позики). Це можна пояснити тим, що якщо компанія продає актив за встановленою (звичайною) ціною, але підприємство-покупець домовляється про відстрочення платежу, то вони фактично придбають актив за нижчою ціною (не враховується фактор часу). Але якщо актив реалізовано із сут-

тєвою затримкою платежу, то заборгованість має відображатись не за її номінальною вартістю, а за справедливою (з використанням дисконтування). Процес оцінювання фінансових активів та фінансових зобов'язань зображено на рис. 2, 3.

Для дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості прийнято використовувати дисконтну відсоткову ставку, за якою дебітор може отримати позикові кошти на таких самих умовах. Якщо дисконтується кредиторська заборгованість, дисконтом вибирається ставка відсотку, за якою підприємство зможе отримувати аналогічну дохідність. Зазначимо, що заборгованість не дисконтується в разі укладання договору з умовою «оплата до вимоги». Проведений аналіз досліджень з проблем вибору ставки дисконтування показав, що, на думку фахівців, під час встановлення ставки дисконтування необхідно виходити з того, що ставка дисконтування – це відносна величина доходу, виражена у відсотках, яка використовується для розрахунку майбутніх економічних вигод в єдину величину поточної вартості. Одночасно вона: 1) є ставкою до оподаткування; 2) знаходиться у співвідношенні з прогнозованою величиною інфляції; 3) вибирається і затверджується тільки після того, як буде визначена середньозважена вартість капіталу підприємства, тобто показник, що характеризує рівень загальної суми витрат із забезпечення кожного джерела фінансування, а також будуть виявлені ставки запозичень, наявні на ринку; 4) враховує ринкові ризики, характерні для активів і зобов'язань, на величину яких не були відкориговані розрахунки щодо нарощування грошей в майбутньому [15; 16; 17; 18; 20; 21; 22]. Як правило, ставка дисконтування має такі три складники: 1) процентна ставка на позикові кошти, тобто та винагорода, яку отримав би кредитор, якби надав вам у користування на певний строк якусь суму; 2) процентна ставка кредитного ризику, тобто ризик, на який зважає кредитор у разі неповернення позиченої суми; 3) очікувана процентна ставка інфляції (ніколи ставка дисконтування не може бути нижчою від очікуваної процентної ставки інфляції).

Висновки з цього дослідження. Підсумовуючи, зазначимо, що оцінювання за історичною вартістю все менше знаходить своє відображення у фінансовій звітності, бо сьогодні бухгалтерський облік все більше спирається на справедливую вартість, підтвердженням чого є результат спільної роботи Ради по МСФЗ

Таблиця 2

Теперішня (дисконтована) вартість у МСФЗ

IAS/IFRS	Розділ, додаток
IFRS 2 «Платежі на основі акцій»	Очікувані дивіденди: Б34. Оцінюючи справедливу вартість наданих акцій, суму оцінки зменшують на <i>теперішню вартість</i> дивідендів, очікуваних до виплати протягом періоду набуття права.
IFRS 4 «Страхові контракти»	Майбутня інвестиційна маржа (п. п. 27–29). 29. Деякі підходи до оцінки використовують ставку дисконту для визначення <i>теперішньої вартості</i> майбутньої маржі прибутку. Така маржа прибутку згодом екстраполюється на різні періоди із застосуванням формули. У межах таких підходів ставка дисконту лише непрямо впливає на оцінку зобов'язання. Зокрема, використання менш прийнятної ставки дисконту має обмежені наслідки для первісної оцінки зобов'язання (або взагалі не має жодних наслідків). Проте, відповідно до інших підходів, ставка дисконту безпосередньо визначає оцінку зобов'язання. В останньому випадку (оскільки впровадження ставки дисконту на основі актів приводить до більш суттєвих наслідків) малоймовірно, що страховику вдалося б виключити спростовне припущення, згадане в параграфі 27.
IAS 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	Оцінка непоточного активу (або ліквідаційної групи). П. 17. Якщо очікується, що продаж здійснюватиметься довше ніж рік, суб'єкт господарювання повинен оцінювати витрати на продаж за їх <i>теперішньою вартістю</i> .
IAS 7 «Звіт про рух грошових коштів»	Переваги інформації про рух грошових коштів. Інформація про грошові потоки є корисною для оцінювання здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти; вона також дає користувачам змогу розробляти моделі для оцінки та порівняння <i>теперішньої вартості</i> майбутніх грошових потоків різних суб'єктів господарювання.
IFRS «Фінансові інструменти»	Припинення визнання фінансових активів: 3.2.7. Суб'єкт господарювання зберіг переважно всі ризики та винагороди від володіння фінансовим активом, якщо ризик змінюваності <i>теперішньої вартості</i> майбутніх чистих грошових потоків від фінансового активу, на який він наражається, не змінюється суттєво внаслідок передачі (наприклад, суб'єкт господарювання продав фінансовий актив за умовами угоди викупити його за фіксованою ціною або за ціною продажу плюс компенсація позикодавцю).
IAS 12 «Податки на прибуток»	Оцінка: п. 53. Відстрочені податкові активи та зобов'язання <i>не слід дисконтувати</i> .
IFRS 13	В параграфах Б13–Б30 описано використання методів на основі <i>теперішньої вартості</i> для оцінки справедливої вартості. У вказаних параграфах увагу приділено методиці коригування ставки дисконту та методиці <i>очікуваних грошових потоків</i> (очікуваної <i>теперішньої вартості</i>).
IAS 16 «Основні засоби»; IAS 38 «Нематеріальні активи»	Визначення: вартість, визначена суб'єктом господарювання, – це <i>теперішня вартість</i> грошових потоків, які, за очікуванням суб'єкта господарювання, виникнуть упродовж використання активу і від його вибуття після закінчення строку його корисної експлуатації або які, за очікуванням, виникнуть під час погашення зобов'язання.
IAS 17 «Оренда»	Визначення: припустима ставка відсотка під час оренди – це ставка дисконту, яка на початку строку оренди веде до того, що сукупна <i>теперішня вартість</i> мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості має дорівнювати сумі справедливої вартості зданого в оренду активу та будь-яких первісних прямих витрат орендодавця.
IAS 19 «Виплати працівникам»	Визнання та оцінка: <i>теперішнє зобов'язання</i> існує тоді і лише тоді, коли у суб'єкта господарювання немає реальної альтернативи, крім здійснення платежів.
IAS 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення»	Актурна теперішня вартість обіцяних пенсій: п. 23. <i>Теперішня вартість</i> виплат, очікуваних згідно з програмою пенсійного забезпечення, може бути обчислена та включена до звітності з використанням поточних або прогнозованих рівнів заробітної плати за час до моменту виходу на пенсію учасників.

Закінчення таблиці 2

IAS 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»	<p>Теперішня вартість.</p> <p>45. Коли вплив вартості грошей у часі суттєвий, сума забезпечення має бути <i>теперішньою вартістю</i> видатків, які, як очікується, будуть потрібні для погашення зобов'язання.</p> <p>46. Внаслідок вартості грошей у часі забезпечення, пов'язані з вибуттям грошових коштів, які виникають невдовзі після звітного періоду, є більш обтяжливими, ніж забезпечення з пізнішим терміном вибуття такої самої суми грошових коштів. Отже, забезпечення <i>дисконтуються</i> в тих випадках, коли цей вплив є суттєвим.</p> <p>47. Ставка (або ставки) дисконтування мають бути ставкою (ставками) до оподаткування, що відображає (що відображають) поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та ризиків, притаманних зобов'язанню. Ставка (або ставки) дисконтування не має (не мають) відображати ризики, на які були скориговані оцінки майбутніх грошових потоків.</p>
IAS 40 «Інвестиційна нерухомість»	<p>Оцінка під час визнання: п. 25.</p> <p>Первісна собівартість частки нерухомості, утримуваної на умовах оренди і класифікованої як інвестиційна нерухомість, визначається згідно з вимогами для фінансової оренди, наведеними у параграфі 20 МСБО 17, а саме такий актив слід визнавати за нижчою з таких двох оцінок, як справедлива вартість нерухомості і <i>теперішньої вартості</i> мінімальних орендних платежів. Згідно з положеннями цього ж параграфа еквівалентну суму слід визнавати як зобов'язання.</p>

Джерело: складено авторами відповідно до джерела [19]

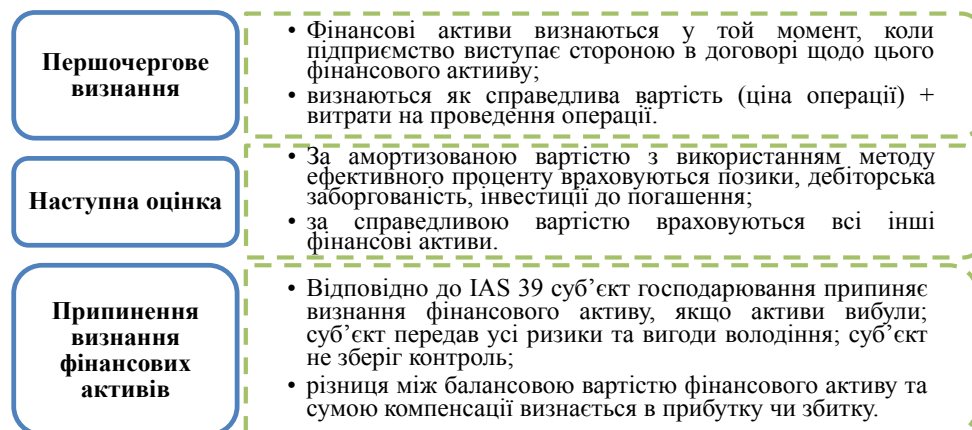


Рис. 2. Схема оцінки фінансових активів

Джерело: складено з урахуванням джерела [19]

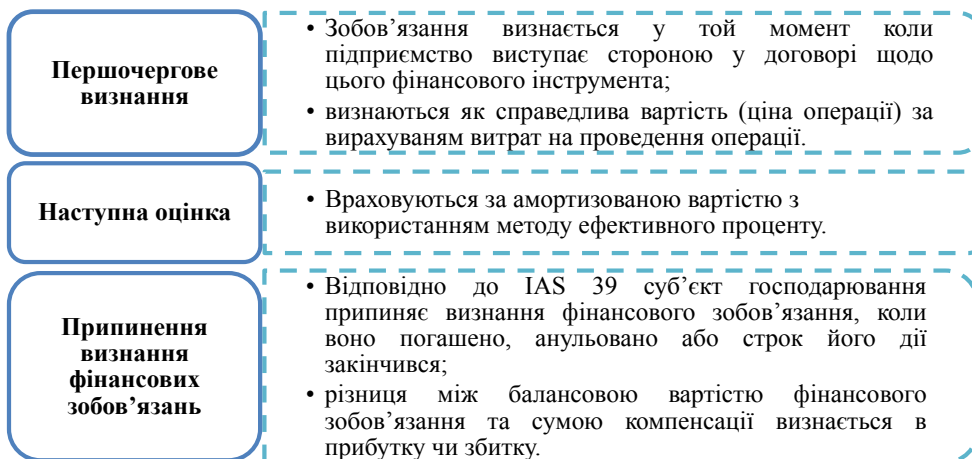


Рис. 3. Схема обліку фінансових зобов'язань

Джерело: складено з урахуванням джерела [19]

(IASB) і Ради зі стандартів фінансового обліку США (FASB), який сформовано у прийнятому IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості», а також міжнаціональна та міжпрофесійна конвергенція бухгалтерських та оціночних стандартів, які відбуваються у постійному уточненні базових професійних понять як з фінансово-економічної, так і з бухгалтерської точок зору. Питання застосування дисконтування у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності недостатньо розкриті в науковій літературі. Проте у МСФЗ зазначається, що якщо поточна вартість майбутніх грошових потоків суттєво відрізняється від їх номінальної вар-

тості, то для оцінювання поточної вартості використовується дисконтування, тобто якщо термін сплати або отримання відповідної грошової суми значний, зокрема перевищує один рік, то виникає необхідність дисконтування в бухгалтерському обліку, яке здійснюється із застосуванням ставки дисконтування, визначення якої є юрисдикцією професійного судження бухгалтера, тому її вибір має бути обумовлено цілями процедур, оскільки ставка дисконтування є інструментом розподілу витрат в періоді відстрочки платежу (чим вона вище, тим менше піддається зміні прибуток поточного періоду).

ЛІТЕРАТУРА:

1. International Valuation Standards (2017). URL: <https://www.ivsc.org/files/file/view/id/812>.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості». URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_068.
3. FASB Fair Value Measurements. URL: <http://www.fasb.org/summary/stsum157.shtml>.
4. Стандарти оцінки RICS. – Москва: Альпіна Паблішерз, 2011. URL: <http://docplayer.ru/35581460-Standarty-ocenki-rics.html>.
5. Керимов Ф. Оценка по справедливой стоимости в системе МСФО: понятие и обзор применения. Вестник ОГУ. 2006. № 10–2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-po-spravedlivoy-stoimosti-v-sisteme-msfo-ponyatie-i-obzor-primeneniya>.
6. Ковалев В. Финансовый учет и анализ: концептуальные основы. Москва: Финансы и статистика, 2004. 720 с.
7. Кірейцев Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2008. № 20. С. 3–7.
8. Мегаева С. Совершенствование организации учета финансовых вложений. Аудит и финансовый анализ. 2010. № 2. С. 66–72.
9. Кірей О. Вартісне «вбрання» основних засобів. Бухгалтерія. 2001. № 39/1. С. 40–46.
10. Дружиловська Е. Справедлива вартість: проблеми і перспективи використання в бухгалтерському обліку. Системне управління. 2013. № 4. С. 1–9. URL: http://sisupr.mrsu.ru/2013-4/PDF/druzhilovskaya_je_s_.pdf.
11. Dvořáková D. Developments in Fair Value Measurement: Some IFRS 13 View. Recent Researches in Applied Economics. URL: <http://www.wseas.us/e-library/conferences/2011/lasi/AEBD/AEBD-25.pdf>.
12. Ришар Ж., Ширококов В., Алтухова Ю. Проблемы применения МСФО по учету сельскохозяйственной деятельности в Российской Федерации. Международный бухгалтерский учет. 2007. № 10. С. 5–10.
13. Кинг А. Справедливая стоимость – дорожная карта менеджеров, аудиторов, инвесторов и оценщиков бизнеса / пер. с англ. Москва: Маросейка, 2010. 192 с.
14. ГК «ИНТАЛЕВ». URL: http://www.intalev.ru/aggregator/press/id_54675/?date=2009-03-27.
15. Рогова Н. Бухгалтерський облік дисконтування зобов'язань: проблеми реалізації в умовах МСФЗ. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2014. № 4 (66). С. 193–197.
16. Лілюк К. Визначення ставки дисконтування. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. № 53 (1162). С. 33–36.
17. Терещенко О. Ставка дисконтування: проблеми розрахунку та шляхи їх вирішення. Світ фінансів. 2006. Вип. 4 (9). С. 144–150.
18. Ралко А. Методы определения ставки дисконтирования. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. С. 150.
19. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.
20. Ганус І., Новак К., Плікус І. Дисконтування та справедлива вартість у фінансовій звітності за МСФЗ. Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 4 грудня 2017 року): у 4 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2017. Ч. 3. С. 34–36.
21. Харламова Е. Справедливая стоимость в МСФО. URL: <https://www.buh24.com.ua/spravedlivaya-stoimost-v-msfo>.

22. Леснова Ю. Дисконтирование как способ определения справедливой стоимости для целей МСФО. URL: <https://finacademy.net/materials/article/diskontirovanie-sposob-opredeleniya-stoimosti>.

REFERENCES:

1. International Valuation Standards (2017). Available at: <https://www.ivsc.org/files/file/view/id/812>.
2. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 13 "Otsinka spravedlyvoi vartosti". Available at: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_068.
3. FASB FairValue Measurements. Available at: <http://www.fasb.org/summary/stsum157.shtml>.
4. Standarty otsinky RICS. (2011). Alpyna Pablysherz. Available at: <http://docplayer.ru/35581460-Standarty-ocenki-rics.html>.
5. Kerymov F. (2006). Otsenka po spravedlyvoi stoymosti v systeme MSFO: poniatye y obzor prymeneniya. Vestnyk OHU. 10–2. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-po-spravedlivoy-stoimosti-v-sisteme-msfo-ponyatie-i-obzor-primeneniya>.
6. Kovalev V. (2004). Fynansovi uchet y analiz: kontseptualne osnovi. M.: Fynansi y statystyka.
7. Kireitsev H. (2008). Bukhhalterskyi oblik ta naukovtsi, shcho heneruiut idei yoho rozvytku. Bukhhalteriia v silskomu hospodarstvi. 20. 3–7.
8. Mehaeva S. (2010). Sovershenstvovanye orhanyzatsyy ucheta fynansovikh vlozheniy. Audyt y fynansovyi analiz. 2. 66–72.
9. Kirei O. (2001). Vartisne "vbrannia" osnovnykh zasobiv. Bukhhalteriia. 39/1. 40–46.
10. Druzhilovska E. (2013). Spravedlyva vartist: problemy i perspektyvy vykorystannia v bukhhalterskomu obliku. Systemne upravlinnia. 4. 1–9. Available at: http://sisupr.mrsu.ru/2013-4/PDF/druzhilovskaya_je_s_.pdf.
11. Dvořáková D. Developments in Fair Value Measurement: Some IFRS 13 View. Recent Researches in Applied Economics. Available at: <http://www.wseas.us/e-library/conferences/2011/Iasi/AEBD/AEBD-25.pdf>.
12. Ryshar Zh (2007). Problemy prymeneniya MSFO po uchetu sel'skhozaiastvennoi deiatelnosti v Rossyiskoi Federatsii. Mezhdunarodnyi bukhhalterskyi uchet. 10. 5–10.
13. Kynh A. (2010). Spravedlyvaia stoymost – dorozhnia karta menedzherov, audytorov, ynvestorov y otsenshchykov byznesa.
14. HK "YNTALEV". Available at: http://www.intalev.ru/agregator/press/id_54675/?date=2009-03-27.
15. Rohova N. (2014). Bukhhalterskyi oblik dyskontuvannia zoboviazan: problemy realizatsii v umovakh MSFZ. Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. 4 (66). 193–197.
16. Liliuk K. (2015). Vyznachennia stavky dyskontuvannia. Visnyk NTU "KhPI". 53 (1162). 33–36.
17. Tereshchenko O. (2006). Stavka dyskontuvannia: problemy rozrakhunku ta shliakhy yikh vyrishennia. Svit finansiv. 4 (9). 144–150.
18. Ralko A. (2015). Metody opredeleniya stavky dyskontyrovaniya. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. 150.
19. Mizhnarodni standarty finansovoyi zvitnosti. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_010.20.
20. Hanus I. Dyskontuvannia ta spravedlyva vartist u finansovii zvitnosti za MSFZ.
21. Kharlamova E. Spravedlyvaia stoymost v MSFO. Available at: <https://www.buh24.com.ua/spravedlivaya-stoimost-v-msfo>.
22. Lesnova Yu. (2013). Dyskontyrovanye kak sposob opredeleniya spravedlyvoi stoymosti dlia tselei MSFO. Systemne upravlinnia. 4. 1–9. Available at: <https://finacademy.net/materials/article/diskontirovanie-sposob-opredeleniya-stoimosti>.